

10. Gibova K. Some Thoughts on Translation Procedures as Employed in Acquis Communautaire Documents. *Ostrava Journal of English Philology*. 2011. № 1. P. 161–171.

11. Коломієць С.С., Дембіцька А.А. Відтворення структурно-семантичних і лінгвостилістичних особливостей бінарних термінологічних словосполучень юридичного дискурсу у перекладі з англійської на українську мову. *Молодий вчений*. 2019. № 12(76). С. 124–127.

12. Шумило І., Сніца Т. Особливості перекладу юридичних текстів. *Філологічний дискурс*. 2016. № 4. С. 266–272.

УДК 81'255.2:792=111=161.2

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.32.1.23>

ФОНЕТИЧНИЙ СИНХРОНІЗМ ЛІПСИНК-ВІДПОВІДНИКІВ В УКРАЇНСЬКОМУ ДУБЛЯЖІ АНГЛОМОВНИХ ФІЛЬМІВ

PHONETIC SYNCHRONY OF LIP-SYNC EQUIVALENTS IN UKRAINIAN DUBBING OF ENGLISH-LANGUAGE FILMS

Мовчан Б.В.,

orcid.org/0000-0002-1565-5304

кандидат філологічних наук,

*асистент кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Мелень С.П.,

orcid.org/0009-0005-3883-1701

*магістрант кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

У статті розглянуто способи досягнення фонетичного синхронізму в процесі добору ліпсінк-відповідників та укладання дубляжу англомовних фільмів українською. Кінопереклад – це процес передачі змісту фільму з оригінальної мови на мову перекладу з урахуванням культурних та мовних особливостей, що забезпечують належне сприйняття фільму глядачем. Переклад фільмів належить до аудіовізуального перекладу, визначальною рисою якого є синхронізація вербального та невербального компонентів. Дослідники виокремлюють декілька типів аудіовізуального перекладу, одним із яких є дубляж як складний процес, що характеризується повною заміною оригінальної аудіодоріжки мовою перекладу. Потреба синхронізації має безпосередній вплив на процес перекладу кінопродукту, змушуючи перекладачів відходити від буквального перекладу і бути більш творчими. Термін «ліпсінк-переклад» описує процес перекладу в міжмовному дублюванні та його подальшу синхронізацію з відеорядом. Основною одиницею ліпсінк-перекладу є ліпсінк-відповідник, який представляє собою слово або словосполучення в мові перекладу, що відповідає вимогам синхронізації у дубляжі. Синхронізація має враховувати кінетичний синхронізм, що відповідає реплікам акторів їхнім рухам, ізохронізм, що відповідає однакової тривалості реплік у мові оригіналу і перекладу, та фонетичний синхронізм, який поєднує кінетичний синхронізм з ізохронізмом. Усі ці види синхронізації є важливими для забезпечення природного та правдоподібного аудіовізуального досвіду для глядача. Добір ліпсінк-відповідника за принципом фонетичного синхронізму передбачає знаходження відповідності між аудіо- або відеозаписом та текстом перекладу на основі фонетичних властивостей мови. Конкретні способи вибору ліпсінк-відповідників залежать від обраних перекладацьких стратегій та підстратегій, які зумовлені низкою факторів: типом кадру, мовним портретом героя, його роллю у фільмі тощо. Досягнення фонетичного синхронізму є одним із найскладніших завдань під час дублювання.

Ключові слова: кінопереклад, дубляж, фонетичний синхронізм, аудіовізуальний переклад, ліпсінк.

The article examines the ways to achieve phonetic synchrony in the process of selecting lipsync equivalents and dubbing English-language films into Ukrainian. Film translation is the process of transferring the content of a film from the original language into the target language, taking into account cultural and linguistic features that ensure proper perception of the film by the viewer. Film translation belongs to audiovisual translation, the defining feature of which is the synchronisation of verbal and non-verbal components. Researchers distinguish several types of audiovisual translation, one of which is dubbing which is a complex process characterised by the complete replacement of the original audio track with the target language. The need for synchronisation has a direct impact on the process of translating a film product, forcing translators to move away from literal translation and be more creative. The term “lipsync translation” describes the process of cross-language dubbing and its subsequent synchronisation with the video footage. The basic unit of lipsync translation is a lipsync equivalent, which is a word or phrase in the target language that meets the requirements for synchronisation in

dubbing. The synchronisation should take into account kinetic synchrony, which corresponds to the actors' lines matching their movements, isochronism, which corresponds to the same length of cues in the source and target languages, and phonetic synchrony, which combines kinetic synchrony with isochronism. All of these types of synchronisation are important for providing a natural and believable audiovisual experience for the viewer. The selection of a lipsync equivalent based on phonetic synchrony involves finding a match between an audio or video recording and the translated text based on the phonetic properties of the language. Specific methods of finding lipsync equivalents depend on the translation strategies and sub-strategies chosen, which are determined by a number of factors: the type of shot, the character's speech portrait, his/her role in the film, etc. Achieving phonetic synchrony is one of the most difficult tasks in dubbing.

Key words: film translation, dubbing, phonetic synchrony, audiovisual translation, lipsync.

Постановка проблеми. Кінопереклад – це процес передачі змісту фільму з оригінальної мови на мову перекладу, з урахуванням культурних та мовних особливостей, що забезпечують його належне сприйняття глядачем. Ця тема активно досліджується, з'являється дедалі більша кількість наукових праць, що не дивно, адже створення вдалого дубляжу – непростий виклик.

Кінотекст – це складна семіотична система, яка розділена на вербальні та невербальні компоненти. Вербальна система в кінотексті поділяється на письмову (титри та написи, які є частиною світу фільму) та усну частину (голос акторів, текст озвучення, пісня тощо). Відеоряд і звуковий елемент складають невербальну систему (зображення героїв, їхні рухи, пейзаж, інтер'єр, реквізит, спецефекти). Отже, переклад кінотексту відрізняється від перекладу інших типів тексту наявністю двох планів вираження. Нині для визначення перекладу фільмів активно вживають термін «аудіовізуальний переклад».

Дослідники виокремлюють декілька типів аудіовізуального перекладу: переозвучування, субтитрування, закадровий переклад, адаптація, синхронний переклад, дубляж. Два основні види кіноперекладу – це дубляж і субтитрування. Процес дублювання дуже трудомісткий і включає безліч факторів, які й допомагають отримати якісне кіно. Для розуміння специфіки дублювання виникає потреба у ґрунтовному дослідженні всіх його аспектів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Чимало українських та іноземних мовознавців займалися і займаються дослідженням кіноперекладу, зокрема дублюванням (Л. Славова [1], Б. Колодій [2], О. Полякова [3], А. Гудманян [4], Т. Малкович [5], Ф. Чаум [6], Х. Діас-Сінтаз [7], К. Вітмен-Лінсен [8]).

О. В. Полякова звертає увагу на особливості дублювання як виду кіноперекладу, зокрема аналізує дублювання за психолінгвістичною класифікацією [3], виокремлює види (за кількістю мов та за кількістю акторів дубляжу) та етапи дублювання, яких налічує аж вісім [9]. Крім того, в одній зі своїх робіт вона розкриває проблематику ліпсінк-відповідників як одиниці ліпсінк-пере-

кладу в дублюванні, досліджує стратегії добору ліпсінк-відповідників в українському дубляжі анімаційних фільмів [9].

Хорхе Діас Сінтаз (Jorge Díaz Cintas) зосереджується на проблемах перекладу аудіовізуального контенту та стратегіях, які можна використовувати для їхнього подолання. Дослідник підкреслив важливість урахування під час дубляжу фільмів як мовних, так і нелінгвістичних елементів, як рухи губ і ракурс камери. Одним із вагомих внесків у вивчення ліпсінку є його аналіз використання технології автоматичної синхронізації губ. Він дослідив потенціал використання згенерованих комп'ютером зображень для створення відповідності перекладеному аудіо, що могло б значно підвищити ефективність і точність синхронізації в аудіовізуальному перекладі [7].

Іспанський дослідник Фредерік Чаум (Frederic Chaume) провів широке дослідження перекладу дубляжу, який передбачає процес адаптації діалогів та інших розмовних елементів фільму чи телепрограми іншою мовою. У своїх працях він розглядає такі теми, як культурна адаптація, технічні міркування [10] та роль перекладача [6]. Також багато писав на тему синхронізації губ і запропонував різні моделі й теорії для покращення процесу синхронізації [11]; підкреслив важливість підтримки синхронності між звуком і зображенням під час процесу перекладу, що має вирішальне значення для досягнення природної та правдоподібної синхронізації губ. Згідно з моделлю Ф. Чаума, синхронність між аудіо та візуальними засобами має бути максимально збережена, незалежно від використовуваної техніки перекладу.

Формулювання цілей. Завданням статті є виявлення преференційних способів досягнення фонетичного синхронізму під час створення ліпсінк-відповідників в українському дубляжі англійських фільмів.

Ця тема перекладознавчих досліджень активно розвивається і вимагає комплексного підходу до аналізу текстів із фільмів, що вийшли на екрани протягом останніх років. Вони дозволяють проаналізувати останні тенденції у практиці перекладу, наочно проілюструвати та підтвердити,

спростувати або уточнити теоретичні засади, що лежать в основі кіноперекладу. Увагу зосереджено на досягненні фонетичного синхронізму образних ліпсінк-відповідників українського дубляжу англomовного супергеройського фільму «Вартові Галактики» (англ. *Guardians of the Galaxy*) і біографічної драми «Темні часи» (англ. *The Darkest Hour*).

Виклад основного матеріалу. Британські дослідники Х. Діас-Сінтаз (Jorge Diaz-Cintas) і Г. Андерман (Gunilla Anderman) визначають дублювання як повну заміну оригінальної аудіодоріжки новою на мові перекладу, коли мову оригіналу не чути. Особливим аспектом дубляжу як різновиду перекладу є обов'язок підготувати текст цільовою мовою, у якому забезпечено відповідність артикуляції актора, а також враховано швидкість мовлення та довжину кожного рядка [12].

Отже, запорукою успішного дубляжу є синхронізація, яка передбачає збереження довжини реплік акторів, водночас узгоджуючи їхні рухи та артикуляцію з аудіорядом мовою перекладу. Мета синхронізації в дубляжі полягає в тому, щоб створити безперебійний досвід перегляду для аудиторії.

Існують вужчі або ширші погляди на концепцію синхронізму. Х. Діас-Сінтаз вказує на те, що синхронізм – це лише синхронність між звуками мови перекладу та рухами губ акторів [13]. Ф. Чаум же наголошує на тому, що синхронізм передбачає синхронність і висловлювань, і рухів акторів на екрані, і їхньої артикуляції. Відповідно він дає наступне визначення: «Синхронізація – одна з особливостей перекладу для дубляжу, яка полягає у відповідності перекладу цільовою мовою та артикуляційних рухів і рухів тіла акторів і актрис, а також у відповідності висловлювань і пауз у перекладі з вихідним текстом» [10, с. 43].

Ф. Чаум виокремлює три види синхронізації у дублюванні: 1) кінетичний синхронізм (*kinesic synchrony*) або драматичний – відповідність реплік акторів їхнім рухам; це ступінь реалістичності, з якою персонаж розмовляє в цільовій мові. Тобто, коли на екрані актор киває головою, то доцільно озвучити його репліку словом «так»; 2) ізохронізм (*isochrony*) – однакова тривалість реплік акторів у мові оригіналу і перекладу, тобто, перекладений діалог має відбуватися точно в проміжок часу між моментом, коли актор відкриває рот – щоб вимовити вихідний текстовий діалог – і моментом, коли він/вона закриває рот; 3) фонетичний або ліпсінк (*lip-sync* від *lip*

synchrony) – поєднання кінетичного синхронізму й ізохронізму, повний збіг перекладеної репліки за тривалістю, відповідність артикуляції акторів, їхнім рухам і жестам [10].

О. В. Полякова у своїй роботі пропонує термін «ліпсінк-переклад», який визначає як «процес перекладу у міжмовному дублюванні та його подальша синхронізація з відеорядом за принципами фонетичного, семантичного та драматичного синхронізму» [9, с. 19]. На її думку, основною одиницею ліпсінк-перекладу є ліпсінк-відповідник, тобто слово або словосполучення на мові перекладу, що задовольняє вимоги синхронізму в дубляжі [9].

Зазвичай адаптувальники при укладанні і при пошуку точного ліпсінк-відповідника враховують: 1) наявність слів з білабіальними фонемами та з відкритими голосними; 2) як саме актори вимовляють ці слова в стрічці оригіналу; 3) загальну побудову сцени – у якій спосіб камера захоплює дію на майданчику.

Згідно з Р. Паквіном, фонетична синхронія досягається тоді, коли артикуляція акторів фільму відповідає звуковому ряду, записаному в процесі дубляжу. Враховувати слід не тільки лише слова а й придихання, бурчання, вигуки тощо [14].

А. Гудманян та О. Полякова пропонують проводити аналіз фонетичного синхронізму у два етапи. Спершу треба визначити, наскільки збігається ізохронізм (тривалість звучання) реплік, підрахувавши кількість складів у репліках оригіналу та перекладу, а також зіставити відповідність в оригіналі та перекладі певних звуків: «губних приголосних звуків (губно-губних та губнозубних), лабіалізованих (огублених) та відкритих голосних звуків з урахуванням їхньої взаємодії в мовному потоці (редукція голосних, асиміляція приголосних, акомодация приголосних та голосних)» [4, с. 95].

Р. Паквін наголошує на ще одному правилі – необхідності приділити особливу увагу білабіальним звукам («m», «v», «p», «b», «f») [14].

Для аналізу ліпсінку обрано два різножанрові фільми. «Вартові галактики» (*Guardians of the Galaxy*), режисером якого є американець Джеймс Ганн, створено на основі сюжетної лінії з однойменної серії коміксів компанії Marvel. У фільмі є як і анімаційні персонажі, так і живі актори, що дозволяє зіставити способи відтворення їхніх реплік у дубляжі, адже кожен персонаж має свою власну унікальну манеру мови, яка ще більше підкреслює їхні індивідуальність та характер, що становить певні труднощі під час синхронізації лінгвістичних та нелінгвістичних елемен-

тів у кадрі. Отже, бачимо відмінності добору ліпсінк-відповідників за типом персонажа.

Як уже було зазначено, фонетичний синхронізм – це наріжний камінь вдалого дублювання, пов'язаного з адаптацією перекладу до артикуляції персонажа на екрані. Так, через те, що в цьому фільмі є різні типи персонажів, як анімовані, так і реалістичні, то, проаналізувавши їхню артикуляцію, можна дійти висновку, для якого саме героя потрібно було застосовувати повну фонетичну синхронізацію.

При дубляжі персонажів, артикуляція яких повністю відповідає людській, потрібно застосовувати повну фонетичну синхронізацію, особливо, якщо кадри крупні. Отож, глядач не буде відволікатися і зможе краще зануритися в сюжет фільму і повірити в те, що персонажі на екрані справді говорять те, що він чує.

Для анімованих персонажів допускається часткова фонетична синхронізація. Їхні дубльовані репліки з вдалим ізохронізмом не спотворюють артикуляцію, а навпаки, за умови необхідної швидкості, вдало інтегруються в кадр.

Сцени у фільмі доволі динамічні, репліки укладаються з урахуванням подій на екрані, тому в залежності від ситуації досягається повний синхронізм, частковий чи нульовий. У створеному дубляжі ліпсінк-відповідники також залежать і від крупності кадру.

Для порівняльного аналізу обрано британську історичну біографічну драму режисера Джо Райта «Темні часи» (*Darkest hour*). Фільм розповідає про британського прем'єр-міністра Вінстона Черчилля. Характеристики цієї кінострічки зовсім інші: особливості реплік персонажів, позамовна ситуація, залучення реальних історичних фактів зумовлюють інакші підходи до добору ліпсінк-відповідників і способи досягнення фонетичного синхронізму.

З метою досягнення фонетичного синхронізму перекладачі найчастіше вдаються до лексичних та синтаксичних заміни. Доволі часто вживають трансформацію компенсації для відтворення втраченої стилістичної та реєстрової характеристики слів; трансформацію генералізації, коли термін вужчої семантики зводиться до терміну ширшої семантики; антонімічний переклад.

Щодо синтаксичних заміни, то здебільшого при укладанні трапляється заміна простого двоскладного речення простим односкладним або заміна складного речення простим, тобто відбувається компресія репліки. Англійська мова складається з безлічі односкладових слів, і фраза англійською в середньому коротша, ніж така сама фраза укра-

їнською, тому не варто забувати про трансформації вилучення, як-от: вилучення означення, додатку, обставини, вставного слова. Також при роботі з аудіовізуальним перекладом цілком логічним є трансформація перестановки.

Усі ці перекладацькі прийоми сприяють досягненню ізохронізму реплік, а також більшому збігові ключових звуків слів, що дозволяє добитися часткового фонетичного синхронізму ліпсінк-відповідників, який за даними О. Полякової становить 88% і переважає в українському дубляжі фільмів [9]. Адже, з огляду на різницю фонетичної будови двох мов і приналежність їх до різних структурних типів мов (українська – флективна, англійська – аналітична), повний фонетичний синхронізм у фільмах трапляється вкрай рідко, а якщо він і є, то стосується омонімів, слів іншомовного походження та інтернаціоналізмів, які піддаються транскодуванню і дослівному перекладу.

Отже, для досягнення еквівалентності та адекватності перекладу, незважаючи на розбіжності форми та змісту, використовуються перекладацькі трансформації [15, с. 35].

Розглянемо окремі випадки досягнення фонетичного синхронізму. Так, до прикладу, репліка «Take my hand» перекладена як «Дай мені руку». Якби був використаний дослівний переклад «Візьми мою руку», то не вдалося би досягти фонетичного синхронізму. У цьому випадку лексична заміна сприяла збільшенню кількості ключових звуків, що збігаються: обидві репліки починаються на язикові приголосні – /t/ і /d/. Схоже спостерігаємо в репліці «Because I do not forgive you people», яка перекладена як «Бо я не пробачу ворогам те». Лексична заміна допомогла досягти ізохронізму репліки – по 8 складів у кожній, а також збільшити кількість ключових звуків, бо слова «people» і «ворогам» починаються з губних приголосних /p/ і /v/. А також у репліці «Without his prize» така трансформація сприяла появі лабіалізованого /o/ – «Без здобичі» й досягненню однакової кількості складів. Те саме можемо помітити в репліці «Take these fool things off», яка перекладена «Ану, зніми свої талалайні».

Перші ж репліки фільму «Темні часи» також є прикладом того, як перекладач уміло виконав свою роботу. Фраза «Order!» у дубляжі звучить як «Увага!». Тобто, точно прослідковується збіг двох лабіалізованих звуків /o/ і /y/. Якби було використано словниковий відповідник «Порядок!», то була б відсутня синхронність артикуляції.

Дуже часто у фільмах можна побачити, як замінують усі «довгі» цифри, як «дев'ятсот», «чоти-

риста», «дев'яносто», «одинадцять» на короткі «шістсот», «сто», «двадцять», «три», «сорок» тощо, звісно, за умови, що цифра не відіграє важливої ролі. Тобто, в цьому випадку скорочується кількість складів для того, щоб можна було втиснути декілька фраз і дати можливість актору, який озвучуватиме, вимовити їх у відведений час. Так, наприклад, у репліці “Well, that’s just as fascinating as the first 89 times you told me that” перекладач замінив цифру вісімдесят дев’ять на дев’яносто, зробивши меншу кількість складів «Не перестаю дивуватися цьому факту, хоч ти вже 90 разів нам представився. У другому проаналізованому фільмі чуємо “Crossed the Meuse River in under 24 hours”, яка в дубляжі звучить як «І форсували Маас менш ніж за добу». Цей приклад унаочнює генералізацію, бо, очевидно, що дослівний переклад призвів би до збільшення хронометражу перекладеної репліки.

Цікавий момент прослідковується, коли у фільмі «Темні часи» Вінстон Черчилль розповідає про людей, які входитимуть до його воєнного кабінету, згадує лорда Галіфакса. В оригіналі репліка звучить “The Reverend Holy Fox”, проте у перекладі чуємо «Його Святість Голий Факт». Цей випадок уособлює приклад гри слів, що ґрунтується на обіграванні подібних або однозвучних одиниць з різними значеннями. Отже, бачимо, що в перекладі вдалося водночас досягти фонетичного синхронізму і відтворити гру слів за формою.

Цікавий підхід для досягнення синхронізації запропонував український вчений Т.І. Малкович [5]. У своєму дослідженні він пропонує спрощений підхід до укладання реплік, використовуючи теорію фонетичних кластерів. Ця теорія полягає в тому, що замість окремих слів перекладач може розділити фразу на кластери, щоб відтворити губні змикання оригіналу через використання співзвучних українських слів або одного слова, адже у англійській мові більшість слів значно коротші за їхні українські еквіваленти. Це зробить процес вимовляння кількох англійських слів природнішим і допоможе досягти кращої точності та якості відтворення. Т. Малкович стверджує, що для теорії фонетичних кластерів не семантичний збіг між кластерами є важливим, а саме фонетичний, адже семантичний збіг виникає безпосередньо в репліці.

Проаналізуємо фразу з фільму «Темні часи» “We find him personally responsible...” – «І тепер має особисто відповідати». Цю репліку можна поділити на два кластери. “We find him” – «І тепер має» – перший. “Personally responsible” – «Особисто відповідати» – другий. Бачимо наго-

лошений голосний звук /i/ у словах we та і, які починають фразу. Простежується однакова кількість складів у словах “find” та «має», крім того, є спільна наголошена /a/. Тобто тут є повна відповідність наголошених звуків у першому кластері. У словах “personally” і «особисто» бачимо спільні губні приголосні /п/ і /б/. У слові «responsible» наголошене О вимовляється як А, в українському звучанні чуємо слово «відповідати», у якому такий самий наголошений звук А. На цьому прикладі бачимо, що підхід із використанням фонетичних кластерів під час створення ліпсінк-відповідників може спростити або навіть уможливити досягнення фонетичного синхронізму, вірогідно прискорює процес укладання реплік і може застосовуватись при роботі з дубляжем.

Висновки. Отже, з огляду на вимоги аудіовізуального перекладу, фонетичний синхронізм є ключовим елементом успішного дублювання, оскільки забезпечує адаптацію перекладу до вимови персонажа на екрані. Проаналізований матеріал засвідчує високу якість українського дубляжу, бо під час його створення враховано особливості мови оригіналу та мови перекладу, а також застосовано необхідні перекладацькі трансформації. Для досягнення фонетичного синхронізму використовують такі перекладацькі прийоми, як лексичні заміни: трансформації вилучення, додавання, компенсації і конкретизації. Вони дозволяють компенсувати втрату стилістичної характеристики слів, зводити терміни вузької семантики до ширшої семантики та використовувати антонімічний переклад. Також часто застосовуються синтаксичні заміни, що, зокрема, приводить до компресії репліки і досягнення ізохронізму. Наведені приклади свідчать про те, що мова героїв в українському перекладі стає виразнішою, ніж в оригіналі. Для збереження змісту оригіналу і досягнення ліпсінку може застосовуватись як доместикація, так і форенізація або буквальний переклад. Дієвим інструментом спрощення процесу перекладу і укладання реплік є прийом роботи на рівні фонетичних кластерів.

Перспективи подальших досліджень. З огляду на залежність обраних стратегій досягнення фонетичного синхронізму від низки позамовних факторів, перспективним виглядає проведення компаративного аналізу перекладу аудіовізуальних творів різних жанрів. Значна роль плану вираження в кіноперекладі неодмінно призводить до втрат на рівні плану змісту. Тому цікавим питанням для подальших досліджень може бути природа та обсяг семантичних втрат у кіноперекладі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Славова Л. Л., Борисенко Н.Д. Одомашнення та очуження як основні прийоми дублювання у кіноперекладі. *Переяславська мовознавча толока* : матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції, м. Переяслав-Хмельницький, 19-20 вересня 2019 року. Переяслав-Хмельницький, 2019. С. 168–169.
2. Колодій Б. М., Мельник А.Л. Відтворення сучасного молодіжного сленгу в англо-українському аудіовізуальному перекладі телесеріалу “Пліткарка”. *Science of Europe*. 2017. Vol. 3, No 18 (18). P. 52–58.
3. Полякова О. В. Дублювання як вид кіноперекладу. *Наукові записки. Серія : Філологічні науки (мовознавство)*. 2013. Вип. 116. С. 338–341.
4. Гудманян, А. Г., Полякова, О. В. Критерії добору ліпсінк-відповідників в українському дубляжі англomовних анімаційних фільмів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2017. Вип. 67. С. 93–95.
5. Малкович Т.І. Принципи відтворення діалогічного мовлення в англо-українському кіноперекладі : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. Київ, 2014. 298 с.
6. Chaume F. Quality standards in dubbing: a proposal. *TradTerm*. 2007. 13. P. 71–89.
7. Diaz Cintas J. La traducción audiovisual: el subtítulado. Salamanca, 2001. 173 p.
8. Whitman-Linsen, Candace. Through the Dubbing Glass. The synchronisation of American Motion Pictures into German, French and Spanish. Frankfurt, 1992. 341 p.
9. Полякова, О. В. Стратегії добору ліпсінк-відповідників в українському дубляжі англomовних анімаційних фільмів : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. Одеса, 2015. 19 с.
10. Chaume F. Synchronization in dubbing: A translational approach. *Topics in Audiovisual Translation*. / edited by Pilar Orero. Amsterdam, Philadelphia, 2004. P 35–52.
11. Chaume F. Teaching synchronisation in a dubbing course: Some didactic proposals. *The Didactics of Audiovisual Translation*. 2008. XII. P. 129–140.
12. Diaz-Cintas J., Anderman G. Audiovisual Translation: Language Transfer on Screen. Basingstoke, 2009. 272 p.
13. Diaz-Cintas J. Audiovisual Translation: Subtitling. London, 2007. 284 p.
14. Paquin R. Translator, Adapter, Screenwriter. Translating for the Audiovisual. *Translation Journal*. 1998. Vol. 2. Num. 3. URL: <https://translationjournal.net/journal/05dubb.htm> (дата звернення: 22.02.2024).
15. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу : навчальний. посібник. Київ, 2003. 280 с.

УДК 004.91'38:82-1:81'25

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.32.1.24>

МАШИННИЙ ПЕРЕКЛАД ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

MACHINE TRANSLATION OF LITERARY TEXTS: A THEORETICAL PERSPECTIVE

Наумова Т.М.,

orcid.org/0000-0001-7161-004X

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української мови та слов'янської філології

Державного вищого навчального закладу «Приазовський державний технічний університет»

Щенка О.А.,

orcid.org/0000-0001-6718-1676

кандидат філологічних наук,

завідувач кафедри гуманітарних дисциплін і мовної підготовки іноземних громадян

Державного вищого навчального закладу «Приазовський державний технічний університет»

Активне зростання інтересу до машинного перекладу художніх текстів, спричинене появою нових технічних інструментів та штучного інтелекту. Ці інструменти автоматизують процес перекладу і спрощують розуміння мови як коду, який можна просто декодувати й закодувати відповідно до правил. Мета представленої роботи полягає у розгляді теоретичних аспектів машинного перекладу художніх текстів. Новизна роботи полягає в тому, що цей спрощений підхід не враховує творчості перекладача і недосконалості сучасних систем машинного перекладу, які все ще покладаються